

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1985

BRNO 1987

ZANIKLÁ STŘEDOVĚKÁ OSADA V KATASTRU OBCE DOBROMILICE /okr. Prostějov/

Alena Prudká, Muzeum Prostějovska

V dubnu 1985 při prohlídkách terénu jsme s prof. Janem Šrotem zjistili severovýchodně Dobromilic proti poloze Klamův Dvůr /na protější straně silnice z Výšovic do Dobromilic/ koncentraci střepového materiálu soustředěného na protáhlé ploše v délce cca 300 m /svah velmi mírné terénní vlny otočené k jihozápadu/. Střepový materiál je jednotný /14. - 15. stol./. Pátrání v archívních pramenech po ZSO, kterou by bylo možno s nálezem spojit, bylo prozatím negativní.

Mittelalterliche Dorfwüstung im Kataster der Gemeinde Dobromilice /Bez. Prostějov/. Im April 1985 haben wir mit Prof. Jan Šrot nordöstlich von Dobromilice gegenüber der Flur Klamův Dvůr eine Konzentration von Scherben festgestellt /14. - 15. Jahrhundert/, die sich auf einer ausgedehnten Fläche in einer Länge von ca. 300 m befand. In den Archivquellen hat man vorläufig keine mittelalterliche Dorfwüstung festgestellt, mit der man den Fund verbinden könnte.

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM V HRADCI NAD MORAVICÍ /okr. Opava/

Vratislav Janák, AŮ ČSAV Brno

V srpnu a září provedla opavská expozitura zjišťovací výzkum ve výkopu pro novou kanalizaci, který v délce cca 350 m procházel východní částí areálu státního zámku Hradec a náměstím ČSLA před zámkem. Při sledování výkopu /jeho šířka i hloubka se většinou pohybovala v rozmezí 2 - 3 m/ bylo dobře patrné, jak rozsáhlé terénní úpravy v 18. a 19. stol. výrazně proměnily přirozený reliéf severní části hradecké ostrožny a zřejmě i větším dílem odstranily původní vrstvy pravěkého a středověkého osídlení, z nichž se podařilo zjistit pouze nepatrné zbytky na některých místech.

Výkop však zachytil 4 fortifikační příkopy, zapuštěné do skalního podloží. V prvním z nich - před budovou dnešního lesního závodu - trasa kanalizace začíná, takže nemohl být dokumentován úplně. Je však velmi rozměrný - nahoře širší než 13 m, hlubší než 3,5 m; jeho zbytky jsou v terénu ještě patrné mezi farním kostelem a prodejnou Jednoty. Další příkopy se nacházejí v prostoru mezi branou zámeckého parku a průčelím budovy dnešního "Bílého zámku", která je výsledkem četných přestaveb jádra středověkého hradu - druhý 30 m, třetí 50 m a čtvrtý asi 57 m směrem od brány k zámku. Z druhého příkopu jsme zachytili jen nepatrnou část a tvar ani rozměry nebylo možno zjistit. Třetí příkop - velmi pravděpodobně totožný s příkopem, zachyceným na jiném místě parku při sondážích B. Novotného v r. 1956¹ - je nahoře 4 m široký a stěny se do skály zahlubují mísovité, v 70 cm hloubky se zužuje na cca 280 cm a stěny pokračují dolů kolmo; jeho hloubka je větší než 180 cm. Právě v místě průběhu kanalizační trasy je přerušena a podloží vystupuje do výše, obvyklé v okolí. Čtvrtý příkop je rovněž asi 4 m široký, poměrně mělký /60 - 70 cm ve skále/ a má jednoduchý profil širokého "V"; 2 m za jeho jižní hranou je do skály vtesán palisádový /?/ žlábek s kolmými stěnami a zaobleným dnem, 50 cm hluboký a 50 cm široký.

První tři příkopy, zmínované - samozřejmě bez přesnější lokalizace - i v písemných pramenech, byly bezpochyby součástí středověkého opevnění /jejich starší původ nelze ovšem vyloučit/ a byly spolu s ním likvidovány koncem 18. stol. Čtvrtý příkop souvisel spíše s opevněním hradiska z konce doby bronzové /zbytek sídlištní vrstvy slezské kultury byl zachycen při severovýchodním nároží zámku/ než se středověkou fortifikací. Tomu nasvědčuje i jeho výplň, která - i když se ji nepodařilo datovat - má zcela jiný charakter než zásyp ostatních příkopů, odpovídající okolním novověkým navážkám.

Důležité zjištění jsme učinili při jihovýchodním nároží zámku, v místech, kde podle údajů písemných pramenů ze 16. stol. měla stát hlavní věž hradu. Výkop zde narušil složitou soustavu mocných /až 160 cm/ zdí, která je zjevně výsledkem několika středověkých, příp. novověkých přestaveb a velmi pravděpodobně se pod úroveň dnešního terénu připojuje k stávající jižní stěně "Bílého zámku". Část těchto zdí - z lomového kamene, kladeného na žlutou písčitou maltu - vymezuje podkovovitý či půlkruhovitý prostor, do značné výše vyplněný navážkou, kterou nejmladší keramika datuje k polovině 13. stol. Při vybírání navážky byla mj. získána esovitá záušnice mladého rázu /bronz, Ø cca 4 cm/ a železná šipka s křídélky a protáhlou tulejí. Podle datace navážky by tedy část zachycených zdí mohla souviset ještě s původní stavbou kamenného královského hradu, ale prozatím je situace v těchto místech velmi nejasná; bližší poznatky může přinést pouze rozsáhlejší plošný odkryv.

Poznámka :

1 O výsledcích výzkumu v r. 1956 srv. sumárně B. Novotný, Archeologický výzkum Hradce u Opavy, Slezský sborník 57, 1959, 447 - 463; celkový přehled historie a stavebního vývoje u A. Turka, Dějiny zámku Hradce, Ostrava 1971.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1985

- Vydává : Archeologický ústav v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : A. Krechlerová
Na titulním listě : bronzová spona z Kostic
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis : 450 kusů - neprodejné